

вищення кваліфікації, оновлення знань, освоєння нового виду діяльності. Становлення інформаційного суспільства зажадало забезпечити адекватність освіти динамічним змінам, що відбуваються в природі і суспільстві, всьому навколишньому людину середовищу, збільшеному об'єму інформації, стрімкому розвитку нових інформаційних технологій.

Разом з тим, у даний час ще спостерігається недооцінка ролі культурологічного дослідження процесу інформатизації суспільства в цілому і системи освіти, зокрема. Тим часом, саме культурологічна складова є головним елементом цього процесу. Інформатизація суспільства почалася саме у сфері культури – ученими і інженерами. Стан культурного потенціала суспільства визначає темпи і характер інформатизації. Соціальні зміни отримують, в основному, культурну мотивацію. Культура прогресуючим чином переймає функцію двигуна суспільного розвитку.

Т. В. Семігіна, канд. філос. наук, докторант, НаУКМА, Київ
tetyanasemigina@gmail.com

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Сучасні процеси глобалізації відзначаються строкатістю та нестабільністю. Вони дістають неоднозначне теоретичне тлумачення, що призвело до формування низки глобалізаційних теорій, зокрема глобальної системи (Е. Гідденс, Л. Склер), глобальної соціальності (У. Бек, Р. Робертсон, Г. Терборн), детеріоризації соціального (А. Аппадурі, М. Уотерс), у межах яких тлумачаться особливості перебігу різновимірних процесів глобалізації. Науковці відзначають, що контекст глобалізації потребує врахування, з одного боку, ієрархічності структурних рівнів глобальної системи, яка визначає таку особливість системних об'єктів, як детермінація самих рівнів, а, з іншого, діалектичності взаємовпливів різних рівнів. Так, у 1990-х британський соціолог З. Бауман наголошував на дихотомічності процесів глобалізації та локалізації, неминучості процесів світового синтезу та фрагментації політичної влади і політичних процесів [Бауман З. Глокализация, или кому глобализация, а кому локализация // Социология. – 2000. – № 1].

Такі особливості сучасних глобалізаційних процесів знаходять відображення не тільки у сфері економічної чи політичної інтеграції, а у формування та впровадженні секторних політик, зокрема, у сфері охорони здоров'я.

Мета цієї публікації полягає у визначенні впливів глобалізаційних процесів на детермінанти здоров'я та політику охорони здоров'я.

Розгортання економічної та політичної глобалізації висунуло на порядок денний політики питання щодо механізмів перерозподілу суспільних ресурсів. Це зумовило ухвалення у багатьох країнах політичних рішень щодо зменшення державних витрат на соціальну сферу, зокрема й охорону здоров'я, а також втручання держави. При цьому в політич-

ному дискурсі наголос роблять як на економії фінансових ресурсів, так і заохоченні приватних ініціатив, посиленні уваги до ролі ринкових механізмів у сфері охорони здоров'я. Загалом, як зауважує корейський вчений С. Квон, завдяки глобалізації стали вищими вимоги щодо економічної ефективності системи охорони здоров'я. За оцінками цього науковця, глобалізація впливає на політику охорони здоров'я у трьох напрямках: 1) непрямий, опосередкований вплив на сферу охорони здоров'я через економічну політику і світову економічну кризу; 2) прямий, безпосередній вплив на реформу охорони здоров'я через запозичення політичних інновацій та досвіду інших країн; 3) потенційний вплив через тиск приватизації, через зміну бачення щодо ролі та відповідальності держави [Kwon S. Globalization and Health Policy in Korea // *Global Social Policy*. – 2002. – Vol. 2(3). – P. 279–294].

З-поміж інших глобалізаційних процесів, які мають вплив на сферу охорони громадського здоров'я, можна виділити наступні:

- швидке поширення інфекційних захворювань: достатньо кількох годин для того, аби нова інфекція, яка з'явилася в одному регіоні світу, викликала надзвичайну ситуацію на іншому кінці планети;

- глобальні екологічні загрози (наприклад, виснаження озонового прошарку, викликане використанням аерозолів в одних країнах, може збільшити ризик захворювання раком шкіри в інших);

- транснаціональне переміщення людей (щороку внаслідок війни, екологічної кризи або нестабільної економічної ситуації переміщуються мільйони людей, що сприяє розповсюдженню інфекцій та хвороб);

- обсяги торгівлі тютюновими виробами зростають у зв'язку з масштабними маркетинговими компаніями (за прогнозами, кількість щорічних смертей внаслідок вживання тютюнових виробів до 2050 року сягне 12 мільйонів);

- обіг наркотиків став інтенсивнішим (обсяги незаконного вживання наркотиків за останні 20 років збільшились у 10 разів);

- нові технології в медицині та виробництві продуктів харчування (виникнення генної інженерії, і поява в продуктах харчування генетично модифікованих організмів) [Брико Н. И. Глобализация и эпидемический процесс // *Эпидемиология*. – 2010. – Т. 1. – С. 20–29; Frenk J., Gómez-Dantés O., McGuinness M. J., Knaul F. The future of world health: The new world order and international health // *British Medical Journal*. – 1997. – Vol. 314. [Electronic source]. – Access mode: <http://bmj.com/content/314/7091/1404.full>].

З іншого боку, глобалізація як процес взаємопроникнення та взаємозалежності ринків і соціокультурних спільнот призвела до активізації наднаціональних утворень та міжурядових організацій, створила реальні можливості для інтеграції міжнародних зусиль у протидії епідеміям ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, гепатиту, малярії тощо. До вагомих міжнародних ініціатив у сфері охорони здоров'я можна віднести створення Глобального Фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією. Успішна програма імунізації під егідою ЮНІСЕФ дала змогу попередити поліомієліт та інші хвороби у мільйонів дітей.

Однак протидія глобальним епідеміям – це сфера діяльності не лише наднаціональних держав, а й сфера відповідальності конкретної держави, яка має виробити ефективні стратегії протидії соціально небезпечним хворобам. Такі стратегії повинні, одного боку зважати на національний контекст, структурні чинники насамперед, традиції національної системи охорони здоров'я а, з іншого боку брати до уваги чинники оточення, зокрема виклики глобалізації у сфері та міжнародні зобов'язання країни. Бангкокська Хартія щодо сприяння здоров'ю у глобалізованому світі (ухвалена у 2005 році) визначила, що центральним аспектом глобального та національного розвитку повинні бути партнерство та політика, спрямовані на активізацію громад, покращення здоров'я та досягнення рівності у сфері охорони здоров'я, захист прав людей, які має проблеми зі здоров'ям або уразливих груп, демократизацію процесів ухвалення політичних рішень у сфері охорони здоров'я.

Відтак сучасна політика охорони здоров'я у сфері охорони громадського здоров'я повинна виходити з того, що завдання держави в умовах глобалізації пов'язані з: досягненням ефективного управління галуззю та дотримання взятих на себе міжнародних зобов'язань; гарантії соціального захисту, розширенням загального доступу до послуг з охорони здоров'я; сприяння розвитку місцевих спільнот через передання їм владних повноважень та ресурсів, розширення та зміцнення місцевого потенціалу. Наразі глобальним вимогам притаманна суперечливість: від країни очікується забезпечення справедливого доступу до систем охорони здоров'я та високої якості медичних послуг (що розглядається як інвестиція у людський капітал), а з іншого – скорочення державних витрат на соціальну сферу.

М. О. Солодар, студ., КНУТГШ, Київ
MSolodar@ukr.net

ПСИХОАНАЛІТИЧНІ МЕТОДИ ПОЛІТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Складність та суперечливість політичних процесів робить очевидним той факт, що пояснення їх лише раціональними чинниками не є достатнім. Адже політика є співвідношенням раціонального та ірраціонального [Постригань Г. Ф., Нікіфорова А. Х. Політика як єдність раціонального та ірраціонального // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філософія. Політологія. – 2008. – Вип. 89–90. – С. 122]. Особливий внесок до вирішення проблеми недостатності обґрунтування політичних процесів раціональними чинниками належить психоаналізу.

Політичним аналізом є сукупність методик, за допомогою яких можливе дослідження конкретних політичних подій та політичної ситуації, створення пропозицій з приводу її можливого розвитку і прийняття компетентних політичних рішень [Симонов К. В. Политический анализ : учебное пособие. – М., 2002. – С. 149]. Для визначення місця психоаналітичних методів у його структурі варто окреслити їх суть та сферу застосування.